EMLİK KUZU ve ALTIN GERGEF

EFLATUN CEM GÜNEY

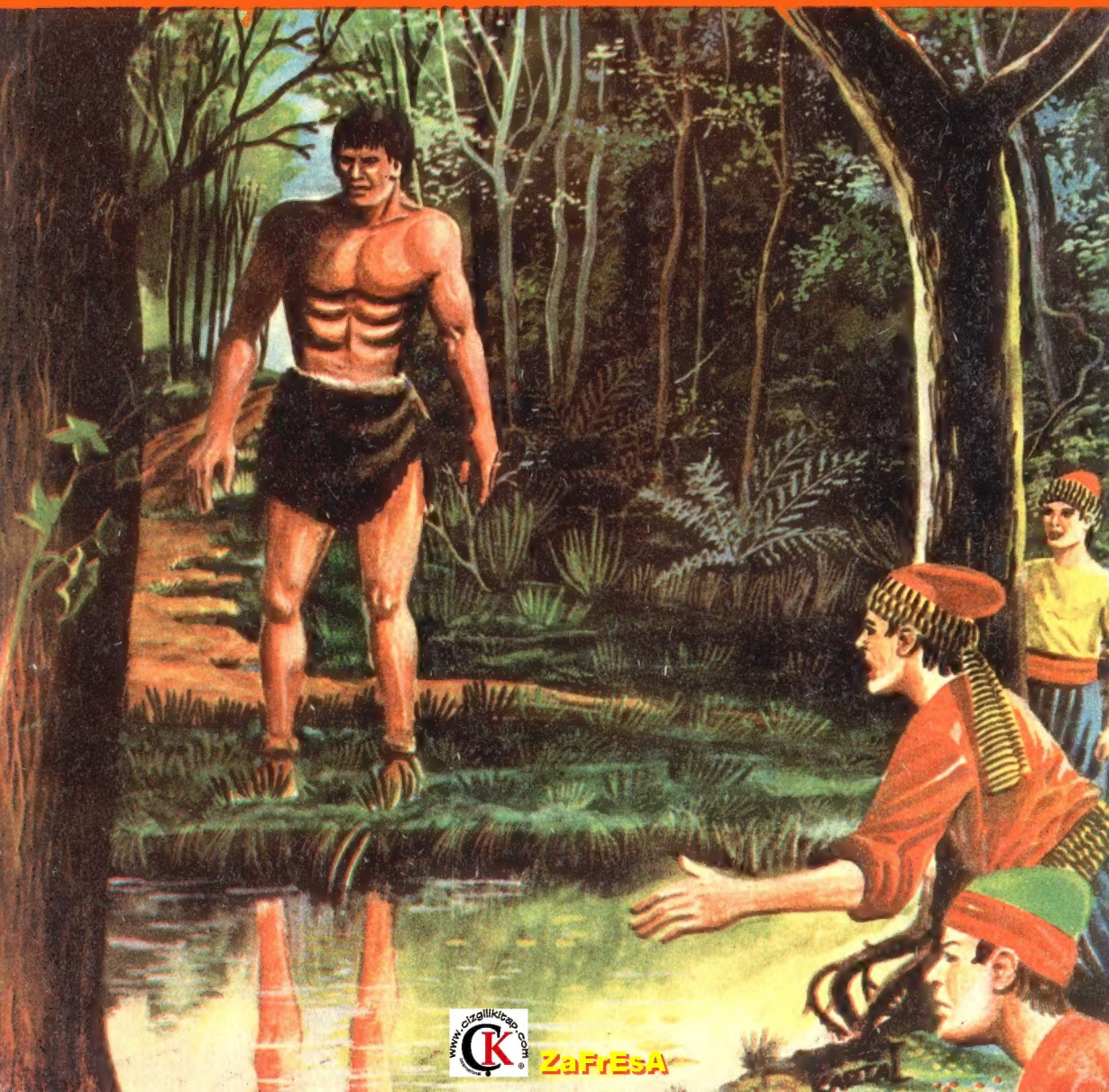

www.cizgilikitap.com
ZaFrEsA

MASAL BABASI

Eflâtun Cem Güney diyor ki :

Masal deyip geçmeyin ! Her doğruluk bunların başından doğuyor.. Her iyilik bunların yüreğinde tomurcuklanıyor..

Her güzellik bunların gözlerinde tütüyor. Daha da mertlik mi dedin, mertlik; insanlık mı dedin, insanlık; ne ararsan var.. Her gözün çırası, her gönülün yaylası ve bir şiir dünyası bu masallar!

Bir var ki, masalların tadı anlatılışındadır. Yüzyılların işleye işleye geliştirdiği masal üslubu ile kaleme alınabilirse zevkine doyum olmaz. Biz, karınca, kaderince bu çaba içindeyiz. Az çok ağız tadiyle okunabilirse ne mutlu.

Okudukça gönülleriniz gül olup açılsın, diliniz de bülbül olup şakısın...

TÜRK MASALLARI DİZİSİ

EFLÂTUN CEM GÜNEY

ALTIN GERGEF

İTİMAT KİTABEVİ
Cağaloğlu, Narlıbahçe Sok. No. 19
P.K. 1283
İSTANBUL
1970

MASALCI BABA diyor ki:

BİR ÇİFT SÖZ

— Ana ve Babalara —

Halk Masalları, Türk Halkının hayâl gücüyle yarattığı sözlü verimlerdir.

Daha ilk başta bunları dizip koşan biri vardır elbet. Bu, belki bir masal anası, belki de bir hikâye ustasıdır. Ancak, bu masallar toplumun arasına yayıldıktan sonra, yapıp yakıştıranların ağzından çıktığı gibi kalmaz. Zamanla, yayıldıkları yerlerin, çağların havasına, suyuna uyarak değişir, gelişir. Her birinin çeşitli rivayetleri oluşu bundandır.

Bununla beraber, hepsinin içten içe yürüyen bir «öz»ü, kendilerine göre bir «gerçek yön»ü vardır. O çağların, o çevrelerin yaşantılarına, inanış ve davranışlarına ait izler, çizgiler taşır. Çocuklarımız bunları görerek, öğrenerek kendi toplumları gibi düşünmeğe, kendi toplumları gib yaşamaya alışırlar.

Daha deyim mi? Masallar, bir bakıma, insan ruhlarında yapılmış bir seyahati andırır. Gerçekten, masal kahramanlarının hamuru, mayası bir ama, huyu, suyu bir değil; içlerinde akı da var, karası da...

Akyürekliler arasında gönül alıp kâbe yapanlar mı dersin, en dar zamanda Hızır gibi yetişenler mi... Lokman gibi her derde derman olanlar mı dersin, doğru buldukları yola başını koyanlar mı... Dilinden bal akanlar mı dersin, kaleminden kan damlıyanlar mı...

Kara yürekliler arasında da kendilerini dev aynasında görenler de vardır, burunları Kaf dağında olanlar da... Her sakala bir tarak uyduranlar da vardır, her yumurtaya bi kulp takanlar da... Saman altından su yürütenler de vardır, ipe un serenler de...

Görülüyor ki, masal kahramanlarının arasında beğenilen, örnek edilmeğe değenler de bulunuyor. Beğenilmeyen, şerrinden kaçılması gerekenler de...

İşte, masalların asıl eğitim değeri burada: Çocuklarımızın kalbini en iyi örneklere göre yoğurarak, onları inandıkları yolda yürüyebilecek, yürüdükleri yolda engelleri yenecek, güçlü birer insan yapmak... Dünya ulusları bu inanışla çocuklarının ruhunu masallarla besliyor. Özellikle, insanları tanıma alışkanlığ kazandırarak onlarla münasebetlerini kolaylaştırıyor.

Biz de masallarımızın bu eğitici ve öğretici değerinden faydalanmasını bilmeliyiz. İşte, bu inanışla, bu millî cevherlerimiz üzerine titriyor ve karınca, kaderince sözlü gelenekdeki, ağız tadile işliyerek sunuyoruz...

E. C. G.

ALTIN GERGEF

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde bir Padişahın üç oğlu varmış. Bir gün babaları:

«Oğullarım demiş; ben günümü, devletimi sürdüm; artık bir ayağım öbür dünyada... Yerim, yurdum sizlere kalacak ama, daha dünyanın kaç bucak olduğunu bildiğiniz yok. Kalkıp şu dünyayı bir dolaşsanız, hem Hanyayı, Konya'yı görürsünüz; hem de gözünüz, gönlünüz açılır biraz...

Üç gün dememiş, üç şehzadenin üçü de demir çarık, demir asa yola düşmüşler. Gide gide üç yol ağzına gelince:

«Üç yıl sonra gene burada buluşalım» deyip her biri bir yola çevrilmiş... Meğer küçük şehzadenin tuttuğu yol, devler diyarına giden yol değilmi imiş; Başına gelmedik kalmamış ama, gene Allah korumuş da, kendi başını da kurtarmış devlerden, üç peri kızını da...

Günün birinde dönüp üç yol ağzına gelmiş ki, ne görsün, büyük kardeşleri elleri boş, yüzleri kara kendini beklemiyorlar mı? Varıp onların boynuna sarıldıktan sonra, üç perinin büyüğünü, bü-

yük kardeşne vermiş, ortancasını da ortancıl kardeşine; küçüğü için de:

«Eh, Allah yazdıysa, bu da benim kısmetim; demiş ama, kardeşlerinin gözü bu kızın üstünde

kalmış. Bunlar, ne yapmış, yapmış, küçük kardeşlerini bir kör kuyuya atmış. Nasıl olsa, dillerinin altına yalan yuva yapmış, yalana bunalacak değiller ya:

«Ah baba, Padişah baba, söylemeğe dilimiz varmıyor ama, sen evlâttan oldun, biz de bir kardeşten. Küçük kardeşimiz gidip de gelmiyenlerin gittiği yola gitti ve bir daha dönmedi. Bize gelince,

biz çok gezdik, çok gördük; bir devin elinden de üç peri kızını kurtarıp getirdik.»

Demişler ama, Padişah öyle bir olmuş, öyle bir olmuş ki, başını kaldırıp da bakmamış bile onlara...

«Oğul, dönülmez yollara giden oğul» diye ah ü vah etmeğe başlamış.

Her ne ise, bu yaslı, karalı günler geçip de yaz bahar gelince Padişah iki oğlunu baş göz etmek istemiş. İkisinin de gözü küçük peride imiş ama bu peri kızları ne haber gönderse beğenirsiniz;

«Bizim üçümüzün üç dileği var, kim bunları yerine getirirse, biz onunla evleniriz ancak» demişler... Biri:

«Ben bir altın tazı ile, altın tavşan isterim ama, tazı tut, tavşan kaç deyince, biri kaçsın, biri kovalasın» demiş. Biri:

«Ben de bir gümüş tavukla dokuz piliç isterim ama, ne yem istesin, ne su; yumurtlasın, dursun, beyazı beyaz, sarısı sarı» demiş. Biri de:

«Ben, ne davul isterim, ne tef; bir sihirli gergef

isterim, gergef... Ne el istesin, ne emek; yaz, kış; işlesin nakış; demiş.»

Bunun üstüne Padişah kuyumcuları çağırıp da: «Ya bunları yaparsınız ya da ellerinizi bileklerinizden keserim.» Deyince, kuyumcuları bir efkârdır basmış. Onlar kara kara düşüne dursun, gelin biz haberi küçük şehzadeden verelim:

Hani kardeşleri onu bir kör kuyuya atmışlardı ya, meğer bezirgânlar onu bu kuyudan çıkarmış da Keloğlan niyetine götürüp bir kuyumcuya satmışlar. O gün, bugün bu dükkanda çıraklık ediyormuş. Ustasının, padişahın yanından döndükten sonra ağzını bıçak açmadığını görünce :

«Bire usta; gene ne derdin var;» diye ileri, geri lâ. etmeğe başlayınca ustası:

«Git be Keloğlan git,» diye sözü kesmek istemi şama, son sonu Padişahın istediklerini bir bir sayıp döktükten sonra: «İşte böyle Keloğlan, olmıyacak bir iş. Öyle ya, altın tazı, altın tavuk kolay ama, kim bunlara can verebilir?»

Keloğlan, işin nereden estiğini anlayıp:

«Bire usta; hele şu merak ettiğin şeye bak; Evel Allah bunlar benim elimden gelir. Sen bana kırk okka fındıkla, kırk okka üzüm al. Kırk gün kırk gece kapıyı üstümden kilitle, dahasına ka-

rışma.»

Ustası inanmasına inanmamış ama. «bari boynumu cellâda vermeden şunu yüzünü bir güldüreyim;» demiş ve dediğini yapmış.

Meğer küçük peri vaktile küçük şehzadeye saçlarından üç tel vermiş ki, birgün olur başın darda kalırsa, yakarsın» diye. Ha işte son gece o tel saçları bir bir yakmış, bir dudağı yerde, bir dudağı gökte biri peyda olmuş, dile dilediğini demiş, o da üç perinin istediğini istemiş. Derken kuyumcu başı da çıkıp gelmiş:

«Eh, Keloğlan demiş. Gayrı bu oyunun sakalı bitti; daha ortada ne tazı var, ne tavşan!» deyince Keloğlan :

«Bire usta yalana ne borcum var, işte istediklerin!» deyip de önüne koyunca, kuyumcu gözlerine inanamamış; alıp Padişaha götürmüş, o da gözlerine inanamamış... Şehzadeler dersen, sevinçlerinden deli divane olmuşlar ya, acep küçük perinin istediği bunlardan hangisi? Bunu ne bilsinler, büyük şehzade:

«Küçük peri istese istese altın tavşanı istemiştir» deyip onu göndermiş, ortancıl şehzade: «Küçük peri istese istese altın tavuğu istemiştir» deyip onu göndermiş ama, bakın Allahın işine; Me-

ğer büyük şehzadenin gönderdiği, büyük perinin istediği imiş, onunla evlenmiş, ortancıl şehzadenin gönderdiği de ortancıl perinin istediği imiş, o da onunla evlenmş, küçük peri ikisine de kısmet olmamış. Onun istediği sihirli gergefmiş. Kızcağız:

«Değil mi ki, bunu bana hediye edecek bir şehzade çıkmadı. Ben de bunu yapanla evlenirim,» deyince, hemen kuyumcu başıyı çağırmıslar. O da: «Padişahım el elden üstündür. Bu gergefi yapan ben değilim, benim çırağımdır» demiş. Çırağı çağırmışlar: Padişah onu görünce neye uğradığını bilememiş: «Oğlum» deyip sarılmış boynuna. Hele kardeşlerinin onu bir kör kuyuya attığını duyunca, öyle bir öfkelenmiş ki, ikisini de cellâda verecek olmuş ama, gene küçük oğlu: «Aman baba; varsın onlar ettiğinden utansın; sen elini evlât kanına bulaştırma;» deyip de kurtarmış yoksa... Bunun üstüne Padişah tacını, tahtını küçük oğluna bağışlamış ve öyle bir düğün yapmış ki, onlar da ermiş muradına. Gökten üç elma daha düştü. Kimin ne muradı varsa, onun başına...

EMLİK KUZU

Bir varmış, bir yokmuş. Bir memleketin birinde üç kardeş varmış. Bir gün bir iş bulmak için yola çıkmışlar, bir yere gelmişler ki, ekinler adam boyu, başakları başını sallayıp duruyor. Üç kar-

deş: «Başımız, gözümüz hayrına şu tarlayı biçelim» demişler. Bir de nerde var, nerde yok bir dev peydah olmasın mı! Bunları bir korku almış ama, koca dev:

«Hey insanoğulları; ben her taşı taşıdım ama, doğrusu bu tarla belimi büktü. Günlerdir gözlerim yolda, sizin gibi birini bekleyip duruyordum. Allah mı gönderdi sizi. Hakkınızı nasıl ödeyeceğim bilmem ki» deyip yüzlerine gülünce, yüreklerine bir su serpilmiş. Küçük kardeşleri Gül Ali:

«Dev baba, demiş. İnsan dediğin kara gün dostudur. Elinden geleni esirger mi; bir hakkımız varsa yerden göğe kadar helâl olsun. Bizim istediğimiz güler yüz, tatlı dil...»

Bu ağız üstüne dev:

«Vah oğul, güler yüzle tatlı dilin sözü mü olur; varım, yoğum feda olsun sizin gibilere... Hani pek öyle insanlıktan nasibim yok ama, az buçuk ben de kaldırım çiğnedim. Yol da bilirim. Erkan da... Şu dağın ardında evim, evin önünde bir kuzum var. Hele şu kuzuyu bir yiyelim de ağız tadiyle,

ötesi kolay» deyip Gül Ali'nin yüzüne bakmış ve el kadar kâğıt vermiş ki eline, karım kızartıp da göndersin kuyuzu diye. Ama Gül Ali devin gözünü pek beğenmemiş. Kâğıdı alıp da bir arpa boyu yol gidince, açık okumuş ki, ne okusun, kendi ayağı ile ölüme gidiyor:

«Kara hatun bir kuzu gönderiyorum sana, bir insan kuzusu. Vakit, saat deme; sakın çiğ çiğ yeme; şişe tak, dönder, kızartıp gönder,» diye yazmış dev...

«İyiliğe kemlik...» Başka ne beklenir ki bu kanlı varlıktan. Gül Ali dilini ısırmış:

«Ya öyle mi. Dur ben de Keloğlanlığı ele alayım da bir gör» deyip bıçağının ucuyla mektubun ağzını yüzünü düzeltmiş. Sonra dev karısına vermiş, o da yerine Gyül Ali yerine emlik kuzunun kanına girmiş.

Dev karısı bu kuzuyu kızartmada olsun, Gül Ali bir odaya girmiş ki, ne görsün üç kız güzel demek de söz mü... Biri çiçek açmış dal gibi... Biri kekik kokan bal gibi.. Biri de, bir ana kuzusu, da-

ha ağzından süt kokuyor...

Keloğlan bunları böyle görünce, üç kurşunla üç yerinden vurulmuşa dönüp :

«Siz hangi dağın gülü, hangi bağın sünbülüsü-

nüz» diye sormuş. Onlar da iki göz iki pınar:

«Sorma yiğit, sorma demişler: Biz üçümüz üç kardeşiz. Günün birinde bu dev kaçırıp getirdi. O gün, bu gün burada kanımıza girecekleri günü bekliyoruz,» demişler. Gül Ali de «korkmayın, bu gece siiz gelip alırım» deyip ayrılmış.

Derken akşam olup da, sular kararırken dev üç kardeşin yüzüne gülerek alıp evine götürmüş. Kuzusunun kanına girenlerin kanına girmek için...

Gül Ali emlik kuzudan ağzı yadığı için bir daha yaş tahtaya basar mı? Kulaklarını onlardan ayırmamış. Devlerin iki taş arsında bir vakit bulup konuşmaya başlamışlar:

«Hele bir yatsınlar, uykuda iken üçünün de kanına girerim bu gece» deyip kara taş üstünde kara pıçaklarını bilemeğe başladıklarını görünce:

«Fırsat bu fırsattır» diye kardeşlerine kaş göz etmiş; kızlara da el eylemiş, gel eylemiş. Yayından fırlayan ok misali fırlamışlar kapıdan bir de devler gelip görmüşler ki, ne görsünler, üç kardeşin de yerinde yeller esiyor, üç bacının da... Ne-

ye uğradıklarını bilemeyip hemen arkalarına düşmüşler ama, ötekiler çoktan sihirli ırmağı geçip yüreklerindeki korkuyu atmışlar.

Kara dev köpürüp küplere binmiş, Gül Ali'ye başını sallayarak :

«Bre keloğlan yapılı, demiş; bir emlik kuzudan ettin beni, yetmedi; şimdi de üç kızdan ettin, bitmedi; elbet yoluna düşer bir gün» diye homurdanıp durunca Gül Ali de ırmağın öbür başından:

«Sen kuzu niyetine, kanımıza kast etmeseydin, bir emlik kuzudan olmazdın, üç gergefin yanına üç de ecel tası koymasaydın, üç kızdan olmazdın; eden bulur dev baba, eden bulur. Sen yollarımızı gözleyeceğine elindeği bıçağı tutulacağı gibi tut ki, boynuna gelmesin!» deyip yolu tutmuşlar ve bir memlekete varıp üç kardeşin üçü de birer işin kulpuna yapışmışlar. Sonra da, düğün üstüne düğün yapıp üç kızla evlenmişler. Onlar da ermiş muradına. Gökten üç elma daha düştü; kimin ne muradı varsa onun başına...

CİHAN MATBAACILIK KOLL. ŞTİ.
☎ 273445 - 267314 İSTANBUL

EFLÂTUN CEM GÜNEY
hakkında Basınımızda çıkan yazılardan bir, iki söz

Küçükleri olduğu kadar büyükleri de saran bu masallar gelecek Türk nesillerinin de zevkle okuyacağı eserlerdir. Bugün için (Dedekorkut) nasıl sevimli ve hoşa giden bir masal atası ise, Eflatun Cem Güney de gelecek nesiller için zevkle okunacak bir (Masal Babası) dır.

(Ülke) Vehbi Cem Aşkun

(En güzel Türk Masalları) Eflatun Cem Güney'in bir masal kitabı değil de, Yahya Kemal'in bir şiiri, Abdulhak Şinasi'nin bir romanı gibi hakikaten bir sanat eseri...

Eflatun Cem'in muvaffakıyeti, bunları en işlenmiş, en istifa bulmuş, en güzel şekilleriyle arayıp bulmasında; yılmadan kasaba kasaba dolaşarak, karşılaştırarak en bedii bir şekilde tesbit etmesindedir.

(VARLIK) Muhtar Körükçü

Kitabı bitirdim. Büyülenmiş gibi oldum. Kitap hâlâ ağzımda tütüyor, ne lisandır o lisan. Masal dediğin işte bu kadar olur. İnsan çocuğun ruhu şad olsun babasının elinden tutup büyük hakikatları meleklerin lisaniyle yazdırıyor. Duyduğum zevki paylaşmak lâzım. Fakat kiminle? Kiminin duygusu var, Türkçesi zayıf. Kiminin türkçesi yerli yerinde, masala karşı aşkı yok. İçim sızlıyor, define buldum. Gösterecek kimse yok.

(Son Saat) Makkalum

MASAL SERİMİZ

1 – HASIRCI BABA
2 – DAĞ OLUR EGİLİR MİSİN?
3 – GÜLEN NARLA AĞLAYAN AYVA
4 – YEDİ KÖYÜN YÜZ KARASI
5 – ZİNDANDAN GELEN MEKTUP
6 – AL ELMA YEŞİL ELMA
7 – GÖZLERİ YOLLARDA KALAN ANA
8 – ALTIN GERGEF
9 – SARAYDAN UÇAN KUŞ
10 – AYGIN BAYGIN SES VE NURTOPU
11 – ALİŞLE MAVİŞ
12 – GÜLDÜKÇE GÜLLER AÇAN KIZ
13 – TELLERİNDE BÜLBÜLLER ŞAKIYAN SAZ
14 – AK CÜCE KARA CÜCE
15 – SİHİRLİ KÖPÜK

Her kitabın fiatı 150 kuruştur.

İTİMAT KİTABEVİ

Cağaloğlu, Narlıbahçe Sok. No. 19
P.K. 1283
İSTANBUL
1969

Sim Matbaacılık Tel. 22 85 77